

# Jak na nový e-shop Českých drah s odečítači obrazovky NVDA a JAWS (1. část)

*Od ledna 2017 mají i nevidomí a slabozrací uživatelé k dispozici přístupnější e-shop Českých drah. V prvním díle popisují, jak si s ním poradit s odečítači NVDA a JAWS – od volby prohlížeče přes ovládání dialogů a navigaci po stránce až po nové funkce jako oblíbení cestujících, věrnostní program ČD body nebo správu In-karty.*

Od ledna 2017 je k dispozici nový [e-shop Českých drah](http://www.cd.cz) (<http://www.cd.cz>). Zpracovalo se i na jeho přístupnosti pro zrakově postižené uživatele a ti jej tak mohou bez větších obtíží používat.

## Volba webového prohlížeče

Doporučená volba pro ovládání e-shopu ČD je webový prohlížeč Mozilla Firefox. Dají se ale také použít prohlížeče Google Chrome a Microsoft Internet Explorer.

## Ovládání e-shopu pomocí odečítačů

E-shop je nejpřístupnější a nejlépe ovladatelný prostřednictvím open source [odečítače obrazovky NVDA](http://www.nvaccess.org) (<http://www.nvaccess.org>). Ovládací prvky se chovají předvídatelně a ovládání je intuitivní. Podobně je tomu i u [odečítače obrazovky JAWS](http://www.galop.cz/jaws) (<http://www.galop.cz/jaws>) – zde je ale pár situací, které si zaslouží detailnější vysvětlení, a které popíši v následujících odstavcích.

### Našeptávače

S odečítačem NVDA se lze po našeptaných položkách ihned pohybovat pomocí kurzorových šipek dolů a nahoru. Odečítač JAWS se nedokáže ihned po našeptaných položkách pohybovat. Lze to vyřešit následovně:

- začneme psát název stanice, například „Brno“,
- deaktivujeme virtuální kurzor stiskem klávesové zkratky JAWSKey+Z (v českém rozložení klávesnice je to JAWSKey+Y),
- šipkami vybereme požadovanou našeptanou položku,
- klávesou Enter potvrdíme výběr,
- nyní opět můžeme aktivovat virtuální kurzor (JAWSKey+Z).

### Tlačítko s podmenu

S takovým tlačítkem se můžeme setkat u výpisu vyhledaných spojení. Odečítač NVDA jej ohlásí jako „Tlačítko podnabídky“ a po stisku klávesy Enter se rozbolí a šipkami lze pak vybrat požadovanou položku.

Odečítač JAWS tlačítko ohlásí jako „Karta“ a nelze jej jednoduše otevřít. Ale i s tímto si lze poradit:

- na tlačítko se dostaneme pomocí klávesy „B“,
- klávesou Tab se přesuneme na následující odkaz,
- vrátíme se opět zpět pomocí Shift + Tab,
- nyní se již podmenu otevře po stisku klávesy Enter.

Je možné, že při některých nastaveních odečítače se tlačítko bude chovat standardně. Pokud ne, předchozí postup by měl pomoci.

### Editační pole s povinným textem

Editační pole, které nesmí zůstat před odesláním formuláře prázdné, je označeno symbolem hvězdička (\*). Pokud takové pole opustíme kurzorem a je nevhodně vyplněno, tak tuto skutečnost odečítače neustále opakují a nelze se tak jednoduše orientovat. Proto je lepší formulář vyplňovat hned poprvé a nevracet se k nevyplněným editačním polím.

Problém je snad dočasný, ví se o něm a pracuje se na nápravě.

## Dialogy na stránkách

Na webu je vhodné dialogy (například výběr data a času odjezdu) a je potřeba myslet na to, že s **odečítačem NVDA při otevření dialogu je nutno vypnout formulářový režim pomocí klávesové zkratky NVDA + mezerník.**

## Přehled navigačních mechanismů pro pohyb po stránce s odečítači obrazovky

- Hlavní navigace je umístěna v seznamu (klávesa „L“). Lze se zde přepínat mezi E-shopem, částí Vlak a Stanice.
- Stránka bývá uvozena nadpisem první úrovně, nadpis vyhledané položky je pak nadpis druhé úrovně.
- Důležité informace, které jsou sdělovány v grafické podobě (například grafické řazení vlaků) jsou opatřeny patřičným textovými popisky. Je tedy vhodné postupovat pomocí navigace klávesou „G“, tím je přečtena všechna informace. Při prostém průchodu kurzorovými šipkami hrozí v takovém případě riziko ztráty orientace v prezentovaných datech.
- Výběr jízdenky z vyhledané nabídky provedeme odkazem s cenou za jízdenku nebo odkazem „Zrychlený nákup“.
- Příjezdové a odjezdové tabule a jízdní řády mají vizuálně tabulkovou strukturu, na úrovni kódu (a tím pádem i pro odečítače obrazovky) se jedná o seznam. Při přístupu k tomuto prvku je potřeba použít klávesu „L“, po jednotlivých řádcích se můžete pohybovat jako po položkách seznamu (klávesa „I“).

## Nové funkce e-shopu

### Oblíbení cestující

**Oblíbený cestující je nová funkce pro rychlejší koupi jízdních dokladů.** Zadají se parametry cestujícího, uloží se pod jménem a při koupi se jen zaklikne, pro kterého cestujícího doklad kupujeme. Jeden z oblíbených cestujících se může zvolit jako hlavní a ten bude vždy předvybrán, takže i o to bude nákup rychlejší.

Oblíbený cestující se zadává v nastavení služeb. Pomocí objektové navigace najdeme tlačítko se jménem uživatele a počátečním písmenem příjmení. Po stisku klávesy Enter se objeví možnosti „Spravovat mé služby“, „Uživatelský profil“ a „Odhlásit“. Zvolíme první možnost, pod kterou je soustředěno veškeré nastavení uživatele e-shopu. Na konci stránky (pod nadpisem „Informační servis“) je několik záložek, které jsou oznamovány jako tlačítko.

Odentrujeme položku „Oblíbení cestující“ a zvolíme „Přidat oblíbeného cestujícího“.

Otevře se dialog, kde zvolíme typ cestujícího (například „Dospělý 26-69 let“), slevový průkaz a jeho jméno (jméno slouží jen pro Vaši orientaci). Pak už zbývá jen volba hlavního cestujícího a jeho identifikace pro vlakové čety.

Volba slevového průkazu se provádí postupným zaškrťáváním, tj. cestující, který vlastní Inkartu 25 s průkazem ZTP a slevou Rail plus, postupně zaškrtně volby „IN25“, „průkaz ZTP/P“, „Rail plus“. Z nastavení této volby se poté počítá cena jízdenky.

Poslední volbou je zadání osobního průkazu cestujícího. Tento průkaz slouží pro identifikaci průvodčím. Zde máme dvě možnosti.

Pokud máte **průkaz In-karta**, tak zde zadáte její číslo a Vaše datum narození a při nákupu jízdenky se tak Vaše jízdenka spáruje s In-kartou a průvodčímu bude stačit jen tento průkaz.

Druhou volbou je **Osobní průkaz**, kde jen zadáte své jméno a průvodčímu se poté prokazujete jakýmkoliv osobním průkazem, kde je Vaše jméno a fotografie. Při použití osobního průkazu ještě musíte průvodčímu sdělit kód jízdenky, nechat nasnímat QR kód z mobilu nebo z vytištěné jízdenky. Tato forma je proto docela zdlouhavá.

Pokud jezdíte vlaky ČD často, doporučuji buď koupit In-kartu se aplikací IN25 a nebo druhou možností je pořídit si In-kartu bez platné aplikace. Tato prázdná In-karta stojí 100 Kč a platí 6 let.

Posledními volbami je Vaše telefonní číslo a e-mail, kam Vám budou zasílány kódy jízdenek a jízdní doklady k vytisknutí.

Poslední volbou je jen uložení cestujícího tlačítkem „Hotovo“.

Pokud máte zvoleného hlavního cestujícího, tak při vyhledání spojení již nemusíte nic zadávat. Pokud jej zvoleného nemáte, před tlačítkem „Vyhledat“ je tlačítko „Přidat cestujícího“ a tam si zvolíte, pro koho chcete jízdní doklad zakoupit.

## Věrnostní program ČD body

Za každých utracených 10 Kč lze získat 1 věrnostní bod a za nasbírané body lze pak získat různé výhody (například jízdenky zdarma). Nevýhodou držitelů průkazu ZTP je ta, že jízdenky jsou levné a tak se body sbírají velmi pomalu. Pro stálé cestující to ale i tak může mít smysl.

Věrnostní program se ale musí prvně aktivovat. Děje se to opět v Nastavení, pod odkazem „Spravovat mé služby“. Je to nadpis 2. úrovně „Věrnostní program“. Níže je tlačítko „Aktivovat věrnostní program“. Po jeho stisku stačí vyplnit jednoduchý formulář s Vaší věkovou kategorií, zaměstnáním a telefonním číslem. Nakonec potvrdíte souhlas s podmínkami a formulář odešlete tlačítkem „Aktivovat věrnostní program“.

## Moje In-karta

Pokud vlastníte In-kartu, můžete ji spravovat přes e-shop. Je to opět v sekci „Spravovat mé služby“, tentokrát pod nadpisem „Moje In-karta“. Spravovat znamená, že uvidíte jak platnost plastové karty, tak i platnost zakoupené slevové aplikace. Pro správu potřebujete znát číslo In-karty (je vytištěno na kartě) a heslo pro přístup. Heslo jste dostali spolu s In-kartou vytištěno na papíře velikosti jízdenky. Pokud heslo již nemáte, po předložení In-karty Vám jej znovu vytisknou na jakékoliv přepážce ČD.

Jen pro připomenutí opakuji, že heslo nepotřebujete pro zadání oblíbeného cestujícího, ale jen pro správu In-karty a jejích aplikací.

## Zdroje

- [Pélion](https://www.portal-pelion.cz/novy-e-shop-ceskych-drah-odecitaci-obrazovky-nvda-jaws-1-cast/) (https://www.portal-pelion.cz/novy-e-shop-ceskych-drah-odecitaci-obrazovky-nvda-jaws-1-cast/)